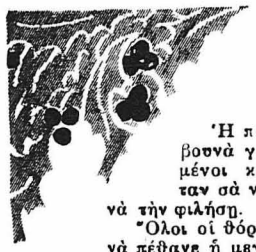

ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΡΕΜΠΙΕΒΙΤΣ

ΠΑΓΩΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἡ πόλις ξύπνησε βυθισμένη στὸ χιόνι. Τὰ βουνὰ γύρω εἶναι κατάλευκα, οἱ δρόμοι στρωμένοι κι' ὁ οὐρανὸς ἀπὸ πάνω σταχτὺς φαινόταν σὰ νὰ ἤθελε νὰ πλησιάσῃ τὴν νεκρὴ γῆ γιὰ νὰ τὴν φιλήσῃ.

Ὅλοι οἱ θόρυβοι τῆς παραμονῆς εἶχαν σβύσει, σὰν νὰ πέθανε ἡ μεγάλη γῆ.

Ἀπὸ τὸ βράδυ τὰ παιδιὰ εἶχαν τρέξει ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι καὶ οἱ μεγάλοι εἶχαν ἀνταλλάξει κουλοῦρες καὶ φροῦτα καὶ ὅσοι δὲν εἶχαν οἰκογένεια ἐπῆγαν νὰ περάσουν «τὴ μεγάλη νύχτα» σὲ φιλικά των σπίτια. Τώρα ὅμως ποὺ ἡ γιορτὴ ἦρθε πειὰ καὶ ὁ Σωτὴρ εἶχε κατεβῆ στὸν κόσμο, ἡ γαλήνη, μιὰ νεκρικὴ γαλήνη καὶ ἡ ἠρεμία εἶχαν διαδεχθῆ τὸν θόρυβο. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν χτυποῦσαν δυνατὰ καὶ χαρμόσυνα καὶ ὅμως οἱ ἦχοι των σβυνόντουσαν μέσα στὸ παχὺ χιόνι, ποὺ σκέπαζε τὴ φύσι.

Ἔτσι ἡσυχη καὶ ἀθόρυβη ἐπέρασεν ἡ ἡμέρα. Σ' ὅλα τὰ σπίτια μέσα ἐδοκεῖτο ἡ ζωὴ καὶ ἡ χαρὰ τῆς μεγάλης ἑορτῆς. Ἀλλὰ ἔξω στοὺς δρόμους ὁ θόρυβος σβυνότανε, σὰν νὰ φοβόταν καὶ αὐτὸς τὸν παγωμένο ἀέρα καὶ τὸ λευκὸ τοῦ χιονιοῦ μυστήριο.

Τὸ βράδυ μιὰ ἐκλεκτὴ συνεροφιὰ φίλων εἶχε συναχθεῖ στὸ σπίτι τοῦ γέρω Ματθαίου. Πλούσιο πάντοτε καὶ ἄνετο τὸ σπίτι φαινόταν τώρα σὰν ἀταίριαστο στὸν γέροντα ἐκεῖνον, ποὺ εἶχε μείνει μόνος σιὸν κόσμο, ἀφοῦ ἔχασε τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο τὰ παιδιά του καὶ τελευταία τὴ γυναῖκα του.

Οἱ φίλοι ποὺ τὸν ἤξεραν καλὰ τὸν φιλόσοφον γέροντα καὶ ἦσαν βέβαιοι ὅτι θὰ βροῦν στρωμένο πλούσιο τραπέζι, μὲ ὡραία κρασιὰ καὶ ὅτι θ' ἀκούσουν ἱστορίες χαριτωμένες ἀπὸ τὸ στόμα του, δὲν θέλησαν νὰ τὸν ἀφήσουν καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος μοναχὸν καὶ ἐπῆγαν νὰ τὸν συντροφέψουν.

Τὸν βρῆκαν εὔθυμο πάρα πολύ, καὶ φαιδρὸ τὸν Γέρω-Ματθαῖο. Ὅπως κάθε πρωῒ κι' ἐκεῖνο τὸ πρωῒ εἶχε πάει στὸ νεκροταφεῖο καὶ γονάτισε στὸ μέρος ποὺ ἦσαν οἱ δικοί του. Κάτι τοὺς μουρμούρισε πάλιν, σταυροκοπήθηκε καὶ ἔφυγε.

Ὁ φύλακας ποὺ ἔκανε τὸν πρωϊνό του περίπατο μέσα στὸ κοιμητήριο, τὸν εἶδε εὔθυμο καὶ περισσότερο φαιδρὸ ἀπὸ ἄλλες φορές. Καὶ μὲ τὴν ἀπάνθρωπο φιλοσοφία τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐπαγγέλματός του, εἶπε μέσα του:

— Τί ἔχει ὁ Γέρω-Ματθαῖος καὶ εἶνε ἔτσι εὐχαριστημένος σήμερα; Μήπως ἄρχισε νὰ ξεχνᾷ τοὺς δικούς του;

Τὴν ἴδια σκέψι παρ' ὀλίγο νὰ κάμουν τὸ βράδυ καὶ οἱ φίλοι του ὅταν πέρασαν στὴ τραπεζαρία. Τὸ τραπέζι τοῦ γέρω-Ματθαίου, δὲν ἦταν τὸ συνεθισμένο τραπέζι ἄλλων Χριστουγέννων. Τώρα εἶχαν παρατεθῆ ἐπιτραπέζια ἀσημένια, χρυσᾶ ποτήρια καὶ μαχαιροπήρουνα καὶ μέσα σὲ ὑψηλὰ ἀνθοδοχεῖα σπάνια ἄνθη ποὺ διετηροῦντο στὸ θερμοκήπιο σκόρπιζαν γύρω εὐωδιὲς ποὺ μεθοῦσαν τοὺς καλεσμένους.

— Ἰβάν, εἶπεν ὁ γέρω-Ματθαῖος στὸν ὑπηρέτη του, ὅταν τὸ γεῦμα ἐπλησίαζε νὰ τελειώσῃ. Πήγαινε νὰ φέρῃς τὸ κρασὶ ποὺ σοῦ εἶπα.

Ὁ ὑπηρέτης ἦρθε σὲ λίγο μὲ ἕξη μποτίλιες, ποὺ ἄμα τὶς εἶδανε οἱ καλεσμένοι ἔμειναν ἐκστατικοί. Ἤξεραν ὅτι ἦταν τὸ θαυμάσιο κρασὶ τῶν πενῆντα ἐτῶν, τὸ ὁποῖο ὁ γέρω-Ματθαῖος φύλαγε μὲ στοργὴ καὶ δὲν ἤθελε ποτὲ νὰ τὸ ἀνοίξῃ.

— Ἐπὶ τέλους! φώναξε χτυπῶντας τὰ χέρια του μὲ χαρά, ὁ Ἀντώνης Πέτκος. Θὰ πιοῦμε αὐτὸ τὸ θαῦμα!

Καὶ γυρίζοντας στὸν οἰκοδεσπότη τοῦ εἶπε:

— Πῶς τὸ ἔταθες αὐτὸ γέρω-Ματθαῖε;

Τί τάχα σ' ἔκαμε νὰ πάρῃς τὴν ἀπόφασι αὐτή;

— Φίλοι μου, εἶπε ὁ γέρω-Ματθαῖος, σοβαρά, αὐτὸ τὸ κρασὶ δὲν μοῦ χρειαζεται πειά. Ἀπόψε εἶνε τὰ τελευταῖα Χριστούγεννα ποὺ κάνω μαζί σας. Μὴ λησμονᾶτε ὅτι ἔχω κι' ἄλλους ποὺ μὲ περιμένουν ἐκεῖ κάτω...

Οἱ προσκαλεσμένοι κύτταζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ἔκθαμβοι, τί ἤθελε νὰ πῇ ὁ Γέρω-Ματθαῖος. Ἀλλὰ τὸ κρασὶ γεμισε τὰ ποτήρια κι' οἱ συνδαιτημόνες τὰ ὑψῶσαν μὲ ἐνθουσιασμό.

— Στὴν ὑγειά σου, γέρω-Ματθαῖε, εἶπαν ὅλοι μαζί.

— Στὴ δική σας τὴν ὑγεία, ἀπάντησε ὁ γέρος ρυφῶντας σιγὰ-σιγὰ καὶ μὲ ἀπόλαυσι τὸ κρασί του.

Κι' ἀφοῦ ἄφησε τοὺς φίλους του νὰ ἀπολαυσουνε ἐκεῖνο τὸ νέκταρ ἐξακολούθησε.

— Ἀπόψε ὄρχισε νὰ χιονίζῃ ἀκριβῶς τὰ μεσάνυχτα, τὸ προσέξατε;

— Ἀκριβῶς! ἀπαντῆσαν ὅλοι, γιατὶ ὅλοι εἶχαν παρατηρήσει αὐτὸν τὸν ἔκτακτο καιρὸ κι' ὅλοι παρατηρῆσαν ὅτι ἡ πρῶτες νιφάδες ἄρχισαν νὰ πέφτουν στὴν πόλι ὅταν τὸ ρολόγι τοῦ ἁγίου Παύλου σήμανε μεσάνυχτα.

— Λοιπὸν ἀπόψε θὰ πεθάνω! εἶπε πάλι ὁ οἰκοδεσπότης.

Οἱ συνδαιτημόνες τὸν κύτταξαν μ' ἔκπληξι, μὰ ἐκεῖνος ἐξακολούθησε ἥσυχος κι' ἀπαθής.

— Σὲ ὅλες αὐτὲς τὶς θέσεις, ποὺ κάθεσθε σεῖς ἀπόψε, κάθονταν οἱ δικοί μου ἄλλοτε. Οἱ ἀδερφοί μου, οἱ ἀδερφές μου, ἡ γυναῖκα μου. Ἐδῶ ποὺ κάθομαι ἐγὼ ἦταν ἡ θέσι τοῦ πατέρα μου. Ὅλοι αὐτοὶ φύγανε ὁ ἕνας ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἄλλο!... Εἴκοσι χρόνια, εἴκοσι ὁλόκληρα χρόνια, συνώδευα κι' ἀπὸ ἕναν στὸ νεκροταφεῖο!. Πέντε χρόνια τώρα δὲν ἔχω πειὰ κανένα νὰ συνοδεύσω.

Πρὸ πέντε ἐτῶν κήδεψα τὴν γυναῖκα μου. Πάντοτε τὰ Χριστούγεννα ἦσαν χιονισμένα, γιατὶ τὸ χιόνι ἔπεφτε πολλὲς ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὴ γιορτή. Ὅταν γύριζα στὸ σπίτι μου, μὲ τὴν καρδιὰ πληγωμένη ρωτοῦσα τὸν ἑαυτό μου, πότε θὰ ρθῇ κι' ἡ δική μου ἡ σειρά;

— Ὅταν θ' ἀρχίσῃ νὰ χιονίζῃ, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, τὰ μεσάνυχτα ἀκριβῶς! μοῦ ἔλεγε μέσα μου μιὰ μυστικὴ φωνή. Τίνος ἦταν ἡ φωνὴ αὐτή, δὲν κατώρθωσα νὰ ἐννοήσω. Ἀλλὰ ἔχω τὴν πεποίθησι ὅτι ἡ φωνὴ ἦταν τοῦ Θεοῦ. Χθὲς λίγο πρὶν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, ἄνοιξα τὸ παράθυρο. Ὅταν ἐσήμανε δώδεκα εἶδα τὶς πρῶτες νιφάδες τοῦ χιονιοῦ. Σήμερα τὸ πρωῒ πῆγα στὸ νεκροταφεῖο καὶ εἰδοποίησα τοὺς δικούς μου νὰ μὲ περιμένουν. Ὁ Θεὸς μοῦ δείχνει τὸ λευκὸ δρόμο τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀναπαύσεως.

Κι' ἐνῶ οἱ συνδαιτημόνες ἄκουγαν σιωπηλοὶ καὶ παγωμένοι τὴ διήγησι τοῦ Γέρω-Ματθαίου, ἐκεῖνος χαμογελῶντας ἥσυχα, σήκωσε τὸ ποτῆρι κ' ἔπιε κρασί, πλατυγίζοντας μ' εὐχαρίστησι τὰ χείλη του...

Ἔπειτα ἔκλεισε σιγὰ-σιγὰ τὰ μάτια του καὶ ἔρριξε τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ πίσω... Δὲν κουνιόταν πειά!...

Ὁ γέρω-Ματθαῖος εἶχεν ἀποθάνει!...

Ἔξω τὸ χιόνι ἔπεφτε πυκνό, μαλακό, χωρὶς θόρυβο. Καὶ τὸ παλιὸ ρολόγι τῆς τραπεζαρίας χτύπησε ἄξαφνα, μὲ ἦχο ξηρό, μεσάνυχτα!..

Μάρκος Ρεμπίεβιτς

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΤΟΥ ΧΑΪΔΝ

Οἱ Ἄγγλοι δὲν ἦσαν ποτὲ καὶ τόσο μελομανεῖς. Ὁ μουσουργὸς Χάϋδν διηγεῖται σχετικῶς μὲ τὴν Ἀγγλικὴν ἀφιλομουσία τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικὸ ἀνέκδοτο:

Βρισκόταν μιὰ ἐποχὴ στὸ Λονδῖνο. Ἕνα πρωῒ ἔξαφνα ἐπῆγε καὶ τὸν ἐπισκέφθηκε κάποιος Ἄγγλος ἀξιωματικός.

— Ἀναλαμβανετε, κύριε Χάϋδν, τοῦ εἶπε, νὰ μοῦ συνθέσετε ἕνα μόρς γιὰ τὸ στρατό μου; Θὰ σᾶς τὸ πληρώσω 30 γουϊνέες (σχεδὸν 2 1)2 χιλιάδες δικές μας δραχμες).

— Πολὺ εὐχαρίστως, τοῦ ἀπαντησε ὁ μουσουργός.

— Μοῦ χρειαζεται ὅμως, σήμερα.

— Τόσο γρήγορα;

— Ναί... Τὸ ἀπόγευμα φεύγουμε γιὰ τὴν Καλκούτα.

— Ἄς εἶνε, δέχομαι.

Μόλις ἔφυγε ὁ ἀξιωματικός, ὁ Χάϋδν κάθησε στὸ πιάνο κι' ἐπειδὴ τοῦ ἦρθε ἀμέσως ἡ ἔμπνευση, σ' ἕνα τέταρτο τὸ μόρς ἦταν ἕτοιμο.

Ὁ μουσουργος, ὅμως, αἰσθανόταν ὡστόσο τύψεις, γιατὶ τοῦ φαινότανε πὼς ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ποὺ θὰ ἔπερνε δὲν ἐργάσθηκε καὶ πολύ. Κι' ἐπειδὴ εἶχε κέφι, ἐκάθησε καὶ συνέθεσε ἄλλα δυὸ μάρς. Ἔτσι συλλογίσθηκε, ὁ ἀξιωματικὸς θὰ διάλεγε ὁποιο τοῦ ἄρεσε.

Τὸ ἀπογευμα τὴν ὡρισμένη ὥρα ὁ ἀξιωματικὸς πῆγε στὸ σπίτι τοῦ μουσουργοῦ.

— Τί γίνεται τὸ μάρς μου;

— Εἶναι ἕτοιμο.

— Μοῦ κάνετε σᾶς παρακαλῶ, τὴ χάρι νὰ μοῦ τὸ παίξετε;

— Πολὺ εὐχαρίστως.

Ὁ μουσουργὸς τὸ ἔπαιξε. Ὁ ἀξιωματικὸς χωρὶς νὰ πῇ λέξι, ἀφίνει τὶς 30 γουϊνέες στὸ πιάνο, παίρνει τὸ μάρς καὶ φεύγει.

— Σταθῆτε, κύριε, τοῦ λέει τότε ὁ Χάϋδν. Ἐσύνθεσα καὶ δυὸ ἄλλα μάρς. Νὰ σᾶς τὰ παίξω, λοιπόν, κι' αὐτὰ καὶ νὰ διαλέξετε ὁποιο θέλετε ἀπὸ τὰ τρία.

Ἄ, ὅλα κι' ὅλα, τοῦ ἀπάντησε τότε ὁ ἀξιωματικὸς θυμωμένος. Φτάνει ἡ μιὰ ἀγγαρεία. Δὲν ἔχω ὄρεξι καὶ γιὰ δεύτερη!..